

ΦΟΙΒΟΣ

ΕΠΙΜΗΝΙΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗ

ΠΕΡΙ
ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΙΕΙΑΣ
ΠΕΡΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΡΟΧΕΙΡΟΥ
ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΕΝ ΕΛΛΕΡΤΕΙ ΙΑΤΡΟΥ
ΥΠΟ

ΙΩΑΝΝΟΥ Η. ΠΕΡΙΦΑ

Βιβλ. συν. προπλ. φ. β. Διὰ τῆς ἐξοικ. ἢ 50 μετὰ τοῦ Παραφοῖου καὶ Πλίου

ΕΤΟΣ ΙΣΤ'. — Ἐν Ἀθήναις τῇ 1 Μαρτίου 1894. — ΑΠΕΘ, 3.

ΠΑΝΤΟΙΑ ΘΗΜΑΤΗ

Ἐπερροή τῶν ὥρων τοῦ ἔτους
ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου.

Ὅταν ἀπὸ ὥρας εἰς ὥραν γίνηται διάφορὸς μεταβολὴ τῆς θερμότητος τῆς ἀτμοσφαίρας, δῆλ. ἐν θερμότητι ἐρχεται ψυχρὸς, ἐκ ψυχρῆς γίνηται ὑγρασία· τότε ἡ διὰ τῶν ἐνδυμάτων προφύλαξις θεωρεῖται ἀναγκαῖα διότι γεννῶνται νοσήματα. Περὶ τούτου ὁ κτλ. Ἱπποκράτης λέγει τὰς:

«τὰ μεταβολὰς τῶν ὥρων μάλιστα τίκτουσι νοσήματα.» (P 1.)

Πάντες δὲν ἔχουσι φύσει καλῶς καθ' ὅλον τὸ ἔτος· ἄλλοι μὲν ἔχουσι ὑγιέστερον τὸ θέρος καὶ ἐν κακουχίᾳ τὸν χειμῶνα· ἄλλοι δὲ ἀντίστροφον· διόπερ ἀνάγκη νὰ λαμβάνωσιν οὗτοι προφύλαξιν κατὰ τὰς ὥρας τῆς τοῦ ἔτους κακουχίας.

«Τῶν φύσεων αἱ μὲν πρὸς θέρος, αἱ δὲ πρὸς χειμῶνα εἰς ἡ κακῶς κλῆσιν.» Ἱπποκ. ἀφ. P. 2.

Ἐπερ ἀνάγκη πρὸς διατήρησιν τῆς υγιείας νὰ γίνηται ἰδίᾳ προφύλαξις εἰς τινὰς ὥρας τοῦ ἔτους, ἰδίως παρ' ἡμῖν κατὰ τὸ

1 ΜΑΡΤΙΟΥ 1894.

φθινόπωρον, ὅτε ἐπισυμβαίνουνσι νόσοι, ὅταν μάλιστα τὴν κατὰ τὰς ἄλλας ὥρας τοῦ ἔτους ἐν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ νὰ μεταβάλληται ὁ καιρὸς: «ἐν τισιν ὄρχειν, ὅταν τῆς αὐτῆς ἡμέρας, ὅτε μὲν θάλασσα, ὅτε δὲ ψυχρὸς γίγνηται, φθινοπωρινὰ τὰ νοσήματα προσδέχονται χεῖρ.» (Ἱπ. αφ. Γ' 4.)

Ἦν γένει τὸ ξηρὸν ἔτος εἶνε ὑγιεινότερον καὶ ἥττον θανατώδες τοῦ ὑγροῦ (Ἱπ. αφ. Γ' 5.)

Ἦν, τοῦ χειμῶνος γανομένου βορείου καὶ τοῦ ἔαρος νότιου καὶ ἐπομβρίου, τὸ μὲν θέρος λίαν αὐχμηρὸν γίνηται, θανατώδες γίνεται τὸ φθινόπωρον πᾶσι, μάλιστα δὲ τοῖς παιδίοις (Ἀρισ. Πρὸς. Α' 14.) νοσήδες πυρετοὶς καὶ ὀφθαλμίαις (Ἀρισ. Α' 8 καὶ Ἱπ. αφ. 2.)

Ὅταν τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ ἔτους εἶνε ξηρὸν, ἐπέρχονται ὀξεῖς πυρετοὶ (Ἱπ. αφ. Γ' 2)

Τὸ φθινόπωρον καθίστανται αἱ νόσοι ὀξύταται καὶ, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, θανατώδεις· τὸ δὲ ἔαρ ὑγιεινότερον εἰς τὰ βόρεια ὅμως κλίματα τὸ ἔαρ εἶνε θανατωδέστερον εἰς τὰ νοσήματα· διότι παρ' ἡμῖν οἱ φυσικοὶ ἀπονήσκουσι κατὰ τὴν φυλλόρριον τὸ φθινόπωρον, εἰς τὰ βόρεια ὅμως κλίματα τὸ τοιοῦτον συμβαίνει κατὰ τὸ ἔαρ. Ὁ Ἱπποκρ. λέγει (αφ. Γ' 9)· ἐν φθινοπώρῳ ὀξύταται αἱ νόσοι καὶ θανατωδέσταται, ἢρ δὲ ὑγιεινότερον καὶ ἥϊστα θανατώδες. καὶ ἀλλαχοῦ ὁ αὐτὸς λέγει «τὸ φθινόπωρον ταῖς φθίνουσι κακὸν» (αφ. Γ' 10)

Ἦν ὁ μὲν χειμὼν εἶνε ξηρὸς καὶ ἐπικρατῇ βόρειος ἄνεμος, τὸ δὲ ἔαρ ἐπομβρὸν καὶ νότιον, κατὰ τὸ θέρος γίνονται ὀξεῖς πυρετοὶ καὶ ὀφθαλμίαι, καὶ δυσεντερίαι μάλιστα εἰς τοὺς ἔχοντας ὑγρὰν κρᾶσιν. (Ἱπ. αφ. Γ' 11). Τοῦτο λέγει καὶ ὁ Ἀριστοτέλης (πρὸς. 9.)

Ἡ κατάστασις τῶν ὥρων τοῦ ἔτους ἐπιρρεάζει καὶ ἐπὶ τοῦ τοκετοῦ καὶ ἐπὶ τῶν νηπίων.

Ἦν ὅμως ὁ χειμὼν εἶνε νότιος καὶ ἐπομβρὸς καὶ εὐδίας, τὸ δὲ ἔαρ ξηρὸν καὶ βόρειον, ἐπιγίνονται δυσεντερίαι καὶ ὀφθαλμίαι (Ἱπ. αφ. Γ' 12 13 14), τὸ δὲ θέρος γίνεται νοσήδες (Ἀρ. πρ.)

Ἦν τοῖς ἐλώδεσι τὰ μὲν ἐν τῇ κεφαλῇ ἔλκη ταχὺ ὑγιαίνει, τὰ δὲ ἐν ταῖς κνήμαις μόλις. (Ἀρισ. πρ. ΙΔ' 16 καὶ 18).

Οἱ μὲν ἐν τοῖς εὐπνέοις τόποις βραδέως γηράσκουσι, οἱ δὲ ἐν τοῖς κοίλοις καὶ ἐλώδεσι ταχέως.

Οἱ οἶν ἐν ταῖς ψυχροῖς τόποις ἀνδρεῖσι· εἰσὶν, XIV 8, οἱ δὲ ἐν τοῖς θερμοῖς διαιτοὶ (8 16).

Μακροὶ εἰσὶν οἱ μᾶλλον ἐν ταῖς θερμοῖς τόποις οἰκοῦντες.

Ἦν τοῖς ἐλώδεσι τόποις ὑπνωδέστεροι γινόμεθα (11).

Ἦν ὁρμήναι τῶν δασῶν καὶ ἡ ἐκ τούτων ὑγρασία καθιστῶσι τὰς ψυχρότερον, ἐνῷ ἡ σπάνις αὐτῶν καὶ ἡ ξηρασία τῆς γῆς αἰσίσσι θερμότερον.

Τὰ δάση συντελοῦσιν εἰς διατήρησιν τῶν παγῶν. Ἦν τῆς ὑγρασίας αὐτῶν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐκ τῆς συμπυκνώσεως τῶν ἀτμῶν καὶ ἐκ τῆς παραμποδίσεως τῆς εξατμίσεως καὶ τῶν ῥιζῶν αὐτῶν, δι' ὃν καθίσταται ἡ γῆ πρὸς ἀπορρόφησιν ὑγρασίας.

Ἦν τῆς δασῶν ἐπιφέρει στείρωσιν βρογχῆς καὶ ἐπαύξησιν ἐξαιρέσεως. Ἦ καλλιέργεια ἐπιφέρει ἐξατμίσιν.

Ἦν τὸ θέρος καὶ τὸ μετόπωρον (φθινόπωρον) ἐπομβρὸν γένεσι καὶ νότιον, ὁ χειμὼν δροσερός γίνεται. (Ἀρισ. πρ. 20. 4.)

Περὶ στειρώσεως.

(συνέχεια τοῦ προηγ. φύλλου).

Ἐκτός τῶν ρηθειῶν ὁργανικῶν αἰτιῶν τῆς στειρώσεως, ὑπάρχει καὶ ἄλλα φυσιολογικὰ αἷτια, ἀναγομενα εἰς τὴν ἡλικίαν, ἡμῖν, ιδιοσυγκρασίαν, κλπ.

Ἦλικια. Ὁ ἄνθρωπος εἶνε ἀνίκανος πρὸς σύλληψιν κατὰ τὰ ἔσχατα τῆς ἡλικίας, ἀπὸ τῆς νηπιακῆς ἡλικίας μέχρις ἡβῆς καὶ μετὰ τὴν ἡβῆν, ἀρχόμενον ἀπὸ τοῦ 72 ἔτους ἡλικίας. Ἀλλὰ καὶ ἔτι τούτου εἰς τινὰς ιδιοσυγκρασίας ἐνίοτε διαρκεῖ ἡ παραγωγικὴ δύναμις μέχρι τοῦ 80 ἢ καὶ 85. (Ὁρα Συνέκδ. Ὑγιεινὴν καὶ Ἀτροδιπλαστικὴν.)

Ἦν ὅτε ἡ δύναμις αὕτη καταπαύει καὶ ἐν τῇ μεταξὺ ἡβῆς καὶ γῆρατος ἡλικίᾳ· ἐν γένει εἰπεῖν ὁ ἀνὴρ διατηρεῖ τὴν δύναμιν αὐτῶν περισσότερον τῆς γυναικὸς, ἥτις ἀποστερεῖται κατὰ τὸ ἥμισυ τῆς ἡλικίας. Αἱ κατὰ τὴν ἡβικὴν ἡλικίαν ἀρροδισιακαὶ παρῆσαι εἰς ἀμρότερα τὰ γέννη ἐπιταχύνουσι τὸ τέρας τῆς γονιμότητος καὶ ἐπιφέρουσι διαταρᾶς νευρικὰς καὶ ἐγκεφαλικάς καὶ ἄλλας. Τονικὴ Θεραπεία διὰ διεγερτικῶν φαρμάκων, διὰ ἡθικῆς καλλιέργειας κλπ. δύναται νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν ἱκανότητα καὶ τὴν ἀρροδίαν. Τροφὴ ἐκ κρέατος μέσης ἡλικίας, ὡπὼν νεαρῶν, ἀρωματικῶν φυτικῶν, κλπ. χορῆσις τῶν σπόρων κακάου, βανιλλίας

του ζινζιβάρου (πιπιρόριζα), μουσχοπιπέρου, κανέλλας του καρδαμώμου κλπ.

Κράσεις. Αυτά μετέωρα συντελεί προς την γονιμότητα αρμοτέρων των γενών. Καθίσταται συνήθως **ερωτοδόληπτοι** οι κρέσεις γολερικάς και νευρικές. Οι πολύ λεμφικάς κρέσεις καθίστανται ψυχροί, παχείς και άγονοι.

Ούτοι έχουν και οι φυσικοί οι παχείς (οι πολύ παχείς)

Φαίνεται ότι εις τους τοιαύτους ελαττούται ή ζωική δύναμις των γεννητικών οργάνων και αύξεται ή υρεπτική δύναμις.

Το αυτό συμβαίνει και εις τους έχοντας αθλητικήν κρείσιν, καθ' ην αύξεται ή των μυώνων δύναμις.

Οι έχοντες φύσει στερούμενοι της δυνάμεως της παραγωγής ενθ' κατά τα άλλα του σώματος έχουν καλώς. Οι τοιοῦτοι εἰναι οί έχοντες σάρκα λαπαράν, ακράτιας ούρου, όσμην της αδούτης απνοής, οξείαν, φωνήν ισχνήν, στερούμενοι πύγματος. Η τοιοῦτοι ἀκμαστός εἶναι δυσίατος.

Πρός παραγωγὴν παιδῶν θεωρεῖται ή σύζευξις του ισχνού μετὰ παχείας συζύγου· του ξανθοῦ ἀνδρός μετὰ συζύγου μαυροῦς ή τὰ ἀντίθετα.

Εν γένει πρὸς διέγερσιν των γεννητικῶν οργάνων συντελεῖ ή ἀρμόδια έξοχή, ή γρηῃς τώνφυσικῶν ἀρωμάτων, των διεγερτικῶν των γεννητικῶν οργάνων· ἐπαλοφαι αλοιφῆς ἐκ κανθαρίδων και άλλων διεγερτικῶν και ή ηλεκτρισμός.

ΠΡΟΧΕΙΡΟΣ

ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ

Περὶ Μόσχου

Ο ευώδης μόσχος ό φερόμενος ἐκ της Ανατολής και της Δύσεως ἐντός τινων μικρῶν κύστεων γεννᾶται εις τὸν όμφαλὸν μητροῦ τινος ζώου όμοιάζοντος τὴν ελαφον και έχοντος ἐν μόνον κέρα, του οποίου τὸ σῶμα εἶναι ἀρκούντως μέγα.

Όταν όργῶ καθίσταται όρμητικὸν και δέξιμον, τότε έξοχούται ό όμφαλός του, καθιστάμενος ὡς χονδρός τις σάκκος, ὡς ἀπὸ

αυτοῦ. Τότε τὸ ζῶον δὲν τρώγει, οὔτε πῶς πίνει, ἀλλὰ σχεδὸν πάντοτε πορεύεται συρόμενον εἰς τὴν γῆν· ὅταν αὐξάνῃ τὸ ἰσχυρὸν ἀνοίγει και έξέρχεται αἷμα ήμιδιαφθαρμένον, τὸ ὅποσον καὶ διάστημα χρόνου καθίσταται λίαν ευώδες.

Τὸ ζῶον τοῦτο ἔχει δύο κυνόδοντας ἐπὶ πλέον· λευκοῦς και μαύρους, ὅτινες έξέρχονται ἐκτὸς του σώματος, ὡς οἱ του χιήρου.

Η τομήσκα και ό Σένων, τόποι ήμοροι, εἶναι ή πατρὶς του ζώου τούτου ἐξ οὗ έξάγουσι τὸν μόσχον. Ἀλλ' ό μόσχος της τομήσκας εἶναι πολὺ καλλίτερος ή ό του Σένωνος, διότι τὸ ζῶον τοῦτο τρώγει διάφορα ευώδη. Τοῦτο δὲ συμβαίνει, διότι οἱ άνθρωποι της τομήσκας δὲν έξάγουσιν ἐκ της κύστεως τὸν μόσχον ἐν τὴν παραποιήσασιν, ὡς πράττουσιν οἱ του Σένωνος. Καλὸς μόσχος εἶναι εκείνος, ὅστις ἀναδίδει πλείονα ευώδη και ὅσοις ὅσοις έξάγεται ἐκ του ζώου, ὅταν εἶναι ὥριμος ἐντελώς. Ο όριος, ὅταν εἶναι ὥριμος ἐν τῷ ζῷῳ, ἔχει όσμην κακὴν και ὀξείαν. Ἀλλ' οἱ κυνηγοὶ, ὅταν έξαγάγουσι τὸν μὴ ἐντελῶς ὥριμον μόσχον, κρεμῶσιν αὐτὸν εἰς τὴν ἕρσα και μετὰ τινὰ χρόνον οὗτος ὁμοῖται τὴν ευώδην. Πάντοτε ήμεις εἶναι καλλίτερος, ὅστις ἔσται ἐντὸς της κύστεως του ζώου. Τοῦτον συνάξουσιν ἀπὸ της πέρας ή ἀπὸ τῶν κορμῶν· διότι, ὅταν τὸ ζῶον αἰσθανθῇ ή τὸ ἀπόστημα ὥριμασεν, πορεύεται και τρέχεται συστρεφόμενον περὶ πέρας ή εἰς κορμῶν· τὸςον σπινκτῇ, ὥστε φηγνύει τὸ ἀπόστημα και χύνει ἐπ' αὐτὸν τὸ ευώδες υγρὸν, ὅπερ εἶναι τὸ πλείον ὄλον, διότι εἶναι ἐντελῶς ὥριμον.

Οι κυνηγοὶ τὸ συλλέγουσιν ἐντελὲς και τὸ κλειθρὸν εἰς χύτεις και τὰς όπείας λαμβάνουσιν ἀπὸ ἄλλα ζῷα, ἐκ τούτου εἶναι τὸ ὅτι τὸ ὅποσον μεταχειρίζονται και ακολουθοῦσιν ὡς τὸ πολυτιμότερον πράγμα.

Ο καλὸς μόσχος λαμβανόμενος ἐσωτερικῶς ὑπὸ δόσιν ενός ὡς 10 ἡμέρας μετὰ ζαχαρώου, ή ὑπὸ βάμμα ὑπὸ δόσιν αἵματος 10 ὡς 20 μετὰ αρωματικού υδατος εἶναι ζήδωρον ἰσχυρὸν διεγείρει τὴν ζωικὴν δύναμιν, καταπίνει τοὺς σπᾶσμούς ἰσχυρῶς τὸν ἐγκεφαλικὸν ἐρεθισμόν. Διεξοδικώτερον ὅρα Φοῖ-αἶμα, ό τέλ. 45.

Ἰδρωπικὴς ἱατρικὴ

Πρὸς ἐξωτερικὴν χρῆσιν.

Α. βάμματος δακτυλίτιδος (lincl. digit.)	δρ. 8
Ὁξεικῆς ἀμμωνίας (acet. ammoniac.)	δρ. 8
Κόμμεος Ἀρυσώπου (gummis guttae)	δρ. 1
διάλυσον κ. τ.	

Χρήσις. Μετὰ ποσοῦ μιᾶς κοινῆς μεγάλης πάλειφον τὴν κοιλίαν πρὶ καὶ ἐσπέρας.

ἱατρικὸν πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν

τριχῶν τῆς κεφαλῆς (κατὰ τῆς τριχορροίας)

Α. Βάμματος μελίσσης (lincl. meliss.)	δρ. 24
Βάμματος κανθαρίδιων (lincl. cantharid.)	στάγμ. 30
Ἐλαιον λαβαντίδος (ol. Lavand.)	δρ. 4
Ἐλαιον γαρουφαλίων (ol. garofalar) μ. κ. τ.	στάγμ. 10

Χρήσις. Εὐθιχέ τὴν κορυφὴν τῆς κεφαλῆς ὀλίγου ποσοῦ κατὰ πᾶσαν πρωΐαν.

ΟΙΚΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Κατασκευὴ φαγητοῦ, τοῦ καλουμένου

Μουσκαῶς ἐκ φασιόλων.

Βάσαν φασιόλα μετὰ ζωμοῦ κρέατος μέχρις οὗ μαλακώσῃσι ἀμὲν κάσῃσιν, καὶ κατόπιν στράγγισον.

Ἐπειτα λάβε τὴν κρέας βοασμένον καὶ περίκοπον (κιμάτισον) ὃ δὲ περίκομμα κεβούρδισον.

Τρίψον ἐντὸς τρυβλίου (πίατον) ἀνάλογον ποσότητα κεφαλῶν, ἐπιτε ἐπίστρωσον λεπτὸν στρώμα τυροῦ, καὶ εἰτα ἐπὶ στρώμα φασιόλων, ἐπὶ τούτων ἐπίστρωσον λεπτὸν στρώμα κρέατος (κιμά), εἰτα πεπάλison διὰ τυροῦ καὶ ἐπίστρωσον διὰ πάλειφον, μέχρις οὗ ὁ πλάκος λάβῃ πάχος ἢ δακτύλιον, ἐπὶ πάλειφον καὶ ζεμάτισον, πεπάλison δὲ κατόπιν διὰ πάλειφον καὶ ζεμάτισον. Γεύθητι καὶ ἴδε ὅτι χρηστὸν τὸ ἔδεσμα.

Προσδιορισμοὶ τοῦ ἀρχαίου ποδὸς τῶν Ἑλλ-

λήνων καὶ τῶν Ῥωμαίων ὡς πρὸς

τὸ Ἑλληνικὸν μέτρον.

Ἐν προδρομικῇ διατριβῇ ἐν τῇ Φοίβῃ ἀπεδείχθη ἀρ-
κούντως, ὅτι μία μοῖρα τοῦ μεγίστου κύκλου τῆς 1^{ης} ἔχει πῶδας
Ἑλληνικοῦ 360,000.

Τίτου δοθέντος εἶνε εὐκόλον νὰ ὁρισθῇ τὸ μῆκος τοῦ ποδὸς
ὡς τὸ Ἑλληνικοῦ καὶ Ῥωμαϊκοῦ, καὶ ἰδοὺ πῶς.

Οἱ Ἕλληες καταμετρήσαντες μεγίστους κύκλους τῆς 1^{ης} δι'
ισοσημικῶν καὶ γαιοδεσικῶν ἐργασιῶν, εἶρον κατὰ μέσον ὅρον
ἵνα μία μοῖρα ἔχει μέτρον 111,111, εἰάν λοιπὸν διαιρέσωμεν
τὸν ποδὸν τοῦτον μὲ 360,000 ἔχομεν ἐξαγόμενον 0,30,86.....
μῆκος Ταλλικοῦ. Τὸ ποσὸν τοῦτο εἶνε τὸ μῆκος τοῦ ἀρχαίου
Ἑλληνικοῦ ποδός.

Ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τούτου 0,30,86..... τοῦ Ἑλληνικοῦ ποδός
ἐκείνου νὰ προσδιορίσωμεν τὸ μῆκος τοῦ Ῥωμαϊκοῦ ποδός. Εἶνε
ὡς ἐστὶν ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς ποὺς εἶνε πρὸς τὸν Ῥωμαϊκόν, ὡς τὸ

25 : 24. Αναλογούντες με τοὺς ἀριθμοὺς τούτους τὸ μέγεθος τοῦ Ἑλληνικοῦ ποδὸς ἔχομεν ἐξαγόμενον διὰ τὸν Ῥωμαϊκὸν ποδὰ 0,2962..... τοῦτο λοιπὸν τὸ ποσὸν εἶνε ὁ **Ῥωμαϊκὸς ποῦς**.

Ἐν τούτοις ἐάν παραβάσωμεν τὸ μέγεθος τούτο μετὰ τὴν μήκην διὰ τὸν Ῥωμαϊκὸν ποδὰ τὰ ἀναφερόμενα ὑπὸ ἄλλων συγγραφεῶν νεωτέρων, εὐρίσκωμεν ἐλαχίστην διαφορὰν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον. Οὕτως ὁ μὲν Βιρθελεμῆς ὑπολογισάμενος τὸν ἐν Βατικάναις διατηρούμενον ἀρχαῖον Ῥωμαϊκὸν ποδὰ εὑρεν ἴσον 0,2947..... ἄλλ. μέτρου. (Guibourt notice Sur les poids anciens modernes).

Ὁ δὲ Ροσελίνος (Introilla, système métrique des anciens) ὀρίζει τὸν Ἑλληνικὸν ποδὰ εἰς 0,30237 ὅπερ ἀνάλογόν ἐστι τὸν Ῥωμαϊκὸν ποδὰ 0,2955... Ὁ Ρόλλιος παραδεχόμενος τὰς καταμετρήσεις τῆς ἀποστάσεως δύο πόλεων, ἃς ὁ Στράβων ἀναφέρει καὶ τὰς ὁποίας ἐκαταμέτρησεν ὁ Καπσίνος ὀρίζει τὸν Ἑλλ. ποδὰς (11 1/2 δάκ. Γαλλ. ποδὸς), δι' ἄλλων δεδομένων ὀρίζει ἴσον μετ' 0,2955... καὶ ἄλλοι 0,2998...

Ἐξ ὧν τούτων ἔπεται ὅτι ὁ Ῥωμαϊκὸς ποῦς κατὰ τὸν ἑμὸν ὑπολογισμόν 0,2962... εἶνε μεγαλειότερος ἀπὸ τῶν ἐν Βατικάνοις κατὰ 15 δεκαχιλιοστὰ Γαλλ. μέτρου καὶ 7 δεκαχιλιοστὰ κατὰ τὸν Ροσελίνον, ἀπὸ τῶν τοῦ Ρόλλιου 0,059 μικρότερος δὲ 36 δεκαχιλ. κατ' ἄλλους. Ὅθεν ὁ Ῥωμαϊκὸς ποῦς 0,2963... ὑπάρχει μέσος ὅρος ὡς πρὸς τοὺς ἄλλων προσδιορισμούς.

Νῦν δὲ φέρε σκεψώμεθα πότερον τούτων παραδεκτέον ἐμοίγε δοκεῖ τὸ ἐκ τῶν ἀστρονομικῶν ὑπολογισμῶν ἐξαγόμενον μέγεθος δηλ. τὸ 0,2962... τὸ μὲν διότι εἶνε ἐξαγόμενον ἐξ ἀστρονομικῶν καὶ γαιωδεστικῶν πράξεων· τὸ δὲ διότι καὶ τὰ ἄλλα παρὰ διαφορῶν ἀναφερόμενα μέγεθος τοῦ Ῥωμαϊκοῦ ποδὸς ἀνίστα εἶναι πρὸς ἄλληλα. Τὸ δὲ μᾶλλον τούτων προτιμώτερον ὑπάρχει τὸ ἐν Βατικάνοις διατηρούμενον μέγεθος τοῦ Ῥωμαϊκοῦ ποδὸς· ἀλλὰ τίς δύναται νὰ διαβεβαιώσῃ ὅτι ὁ διατηρούμενος οὗτος ποῦς εἶνε ἀκριβὲς μαθηματικῶς ; ἐπειδὴ πολλάκις συμβαίνει οἱ κατασκευασταὶ τῶν μέτρων νὰ παραβλέπωσι μικροτάτας διαφορὰς μήκους καὶ τοιαύτη μικροτάτη διαφορὰ παρατηρούμενη ἐνταῦθα.

Ὅθεν ὁ μὲν Ἑλληνικὸς ποῦς ἴσος ἐστὶ 0,3086 Γαλλ. μέτρου ἢ ἀπλούστερα 0,31 ἑκατοστὰ καὶ 8 χιλιοστὰ.

Ὁ δὲ Ῥωμαϊκὸς ποῦς ἴσος ἐστὶ 0,2962... μέτρου Γαλλ. ἢ ἀπλούστερον 0,29 ἑκατοστὰ καὶ 6 χιλιοστὰ.

Ὁ προσδιορισμὸς τῶν μέτρων τούτων εἶνε χρήσιμος πρὸ πάντων εἰς τὰ δικαστήρια, διότι συχνάκις συμβαίνει καὶ

σπουδαῖα ζητήματα ἀναφαινόνται ἐνδιαφέροντα μεγάλα συμφέροντα δικαζομένων· διότι περὶ τοῦ προσδιορισμοῦ τῶν μέτρων, ὅπερ ὁ Ἀρμενόπουλος ἀναφέρει καὶ ἰδίως τὸν ποδὰ, τοῦ ὁποίου ἢ μὴ ἀκριβὲς γνώσις ἐπέφερε ἀπείρους περιπλοκάς ζητημάτων καὶ πολλὰς δίκας.

Ἀλλὰ πρὶν ἢ εἰπωμεν περὶ τοῦ προσδιορισμοῦ τῶν μέτρων τοῦ Ἀρμενόπουλου; Ζήτημα ἐνταῦθα ἀναφίνεται λίαν οὐσιαστικόν.

Ὁ Ἀρμενόπουλος τῶν συγγραφεῶν ἀρυσθεὶς ἐκ τῶν διαφορῶν κινήων τῶν Αὐτοκρατόρων τῆς Ῥώμης καὶ τοῦ Βυζαντίου, ποῖα μέτρα ἀναφέρει τὰ Ῥωμαϊκὰ ἢ τὰ Ἑλληνικὰ ; πολλοὶ δοξάζουσιν ὅτι τὰ Ῥωμαϊκὰ. Ἀλλ' ἐάν ἐρευνήσωμεν καλῶς τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ κεφαλαίου τῆς περὶ μέτρων συγγραφῆς τοῦ Ἀρμενόπουλου καὶ τὴν σχέσιν τῶν διαφορῶν μέτρων, ἣν ἀναφέρει ὅτι ἔχουσι πρὸς ἄλληλα καὶ τὸ σῶνολον τῶν λόγων του· θέλωμεν πεισθῆναι ὅτι ἀναφέρει τὰ Ἑλλ.

Τὸ μέρος τῆς συγγραφῆς τοῦ Ἀρμενόπουλου τὸ περὶ μέτρου ἐπιγράφεται οὕτω.

**Ἐπαρχιακὰ συλλεχθέντα παρὰ τοῦ Κουλιανοῦ
Ἀσκαλωνίτου τοῦ ἀρχιερέκτονος ἀπὸ τοῦς νό-
μους, ἥτοι τὰ ἔθιμα τῆς Παλαιστίνης.**

Ἐκ τούτου κατὰδήλον γίνεται ὅτι τὸ μετρικὸν τοῦτο σύστημα μὴ εἶνε τὸ Ῥωμαϊκόν, ἀλλὰ τὸ τῆς Παλαιστίνης. Ποῖον δὲ μετρικὸν σύστημα εἶχεν ἡ Παλαιστίνη ; Ἐκ πολλῶν δεδομένων ἐπεται ὅτι εἶχεν τὸ Ἑλληνικόν.

Α' διότι ὅλη ἡ Συρία πολιτευθεῖσα ὑπὸ τῶν διαδόχων τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου παρέδεδωκεν καὶ τὸν Ἑλληνισμὸν κατὰ τὰ ἔθιμα, τὴν γλῶσσαν καὶ ἐπομένως καὶ τὸ μετρικὸν σύστημα, διὰ τοῦτο τὸ Συριακὸν μετρικὸν σύστημα ἔχει καὶ ὀνόματι Ἑλληνικόν.

Β'. Τοῦτο κατὰδήλον γίνεται καὶ ἐκ τῶν ὀνομάτων καὶ τῆς σχέσεως πρὸς ἄλληλας τῶν μετρικῶν μονάδων, ὡς ἀναφέρονται εἰς τὴν ρηθείσαν συγγραφὴν, ἥς τὰ ὀνόματα καὶ αἱ σχέσεις τούτων εἰσὶν Ἑλληνικαί.

Προσέτι δὲ μαρτυρεῖ τούτο καὶ αὐτὸς ὁ συγγραφεὺς ἀναφέρων διὰ τὸ μίλιον τοὺς Ἑλλήνας, τὸν Ἑρατοσθένην καὶ Στράβωνα τοὺς Γεωγράφους, γράψαντας ὑπὸ τὰ Ἑλληνικὰ μέτρα, καὶ παρακατιῶν τὰς γεωμετρικὰς ὀργυίας, ὑπονοῶν πάντοτε τὸ Ἑλληνικὸν μετρικὸν σύστημα. Βεβαιοῦται δὲ τοῦτο καὶ ἐκ τῆς συμπαροβο-
λῆς τῶν λέξεων καὶ τῶν ἐκτάσεων τῶν μέτρων τοῦ Ἀρμενόπου-

λου με τὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ καὶ Ῥωμαϊκὰ. Οἱ Ῥωμαῖοι τὰς λέξεις ἄκρινα, πλεθρον, σταδιον δὲν ἔχουν, ἀλλ' ἄλλας μονάδας ὅπως διαφερούσας κατὰ ὄνομα καὶ μέγεθος. Τὸ βῆμα τῶν Ῥωμαίων ἔχει πόδας 2 ἐνὶ τῶν Ἑλλήνων 3.

Ἡ ὄργυια τῶν Ῥωμαίων ἔχει πόδας 5, ἐνὶ τῶν Ἑλλήνων 6 κλπ. ὑπὸ τὰ Ἑλληνικὰ ταῦτα ποσὰ ἀναφέρει καὶ ὁ Ἀρμενόπουλος τὰς μονάδας τοῦ μέτρου.

Γ' Ἰσως εἴποι τις ὅτι εἶνε Ἑβραϊκὰ τὰ ἀναφερόμενα μέτρα ὑπὸ τοῦ Ἀρμενοπούλου, ἀλλὰ τὰ Ἑβραϊκὰ μέτρα εἰσὶν ὅπως διάφορα τῶν Ἑλληνικῶν καὶ κατὰ τὸ μῆκος καὶ κατὰ τὸ ὄνομα οὕτω π. χ. θοπήχ λέγεται σπιθαμή, Ζερέθ μέτρον τι ἀνίσον τοῦ Ἑλληνικοῦ ποδός, Ἀμάχ καὶ Ἀματοπάχ ἀντιστοιχεῖ με τὸν Ἑλληνικὸν πῆχυν. Τὸ δὲ Βεράθ, ὅπερ ἐστὶ τὸ Ῥωμαϊκὸν μίλλιον, κατὰ τοὺς Ἑβραίους ἔχει πῆχεις 2000 ἐνὶ ὁ Ἀρμενόπουλος τὸ Μίλλιον λογιζει εἰς πῆχεις 3,000.

Δ' Εἶνε γνωστὸν ὅτι ἐκ τῶν Γραικοῤωμαίων Αὐτοκρατόρων τινες, ἐνηγκαλίσθησαν τὸν Ἑλληνισμὸν ὡς ἐπικρατοῦντα, καὶ διέταξαν τὰ πάντα τῆς ὑπηρεσίας Ἑλληνιστὶ νὰ γράφωνται.

Ἐκ τούτων ἐπεται ὅτι καὶ τὸ μετρικὸν σύστημα τῶν Ἑλλήνων ἐκτοτε ἐπρωτίμην μᾶλλον ἢ τὸ τῶν Ῥωμαίων, διότι οἱ σοφώτεροι ἦσαν Ἕλληνες.

Ἐξ ὧν λοιπὸν τούτων κατὰ ὅλον γίνεται ὅτι τὰ ὑπὸ Ἀρμενοπούλου ἀναφερόμενα μέτρα δὲν εἶνε οὔτε Ῥωμαϊκὰ οὔτε Ἑβραϊκὰ οὔτε Συριακὰ ἀλλὰ Ἑλληνικὰ. Ὁφείμεθα νῦν ὁποῖον τὸ μῆκος ἐκάστου τούτων, ὡς πρὸς τὰ Γαλλικὰ.

Ὁ Ἑλληνικὸς ποὺς, ὡς ἀνωτέρω ἐλέχθη, ἰσοδυναμεῖ με 0,30 86 Γαλλικοῦ μέτρου.

Ὁθεν ὁ ποὺς ὁ ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Ἀρμενοπούλου ἴσος ἐστὶ 0,3086 Γαλλ. μέτρου. Ὁ δάκτυλος ἴσος ἐστὶ με 0,017 Γαλλ. μέτρου, 16 δάκτυλοι ἀποτελοῦσι τὸν πόδα.

Ἡ παλάμη ἔχει δακτύλους 4 ἴση ἐστὶ με 0,077 Γαλλ. μέτρου, 4 παλάμαι ἀποτελοῦσι ἓνα πόδα.

Ὁ πῆχυς ἔχει πόδας 1 1/2 ἴσος ἐστὶ με 0,4629 Γαλλ. μέτρου

Τὸ βῆμα ἔχει πόδας τρεῖς 0,9258 Γ. Μ.

Ἡ ὄργυια ἔχει πόδας 5 1,8516 Γ. Μ.

Ἡ ἀκείνα ἔχει πόδας 9 2,7774 Γ. Μ.

Τὸ πλεθρον ἔχει πόδας 90 27,7740 Γ. Μ.

Τὸ Σταδιον ἔχει πόδας 600 185,1600 Γ. Μ.

Τὸ μίλλιον τῶν Ῥωμαίων ἔχει στάδια 8 1/3 κατὰ τὸν Ἑρατο-

σθένη καὶ Στράβωνι, κατὰ δὲ τὴν ἐπικρατοῦσαν συνήθειαν ἐπὶ τοῦ Ἀρχιτέκτονος Ἰουλιανοῦ Ἀκαλωνίτου ἔχει στάδια 7 1/2. 8 Ὀλυμπιακὰ στάδια = 1 Μίλλιον. πρὸς ἀπλοποιήσιν ἄλλοι τὸ λογιζον πρὸς ὀκτὼ στάδια Ὀλυμπ.

Τὸ Μίλλιον εἶνε Ῥωμαϊκὸν μέτρον ὅπερ παρέδόθησαν καὶ οἱ Ἕλληνες.

Τὸ πλεθρον κατὰ τὸν Ἠρόδοτον ἴσον ἐστὶ 100 πόδας τετρ. (Ἠρ. 1. 159) ὑπὸ τὸ ποσὸν τοῦτο καὶ ὁ Ἠσύχιος καὶ ὁ Σουίδας τὸ πλεθρον λογιζει. Ὁ δὲ Ἡρων ὑπὸ ἄλλο ποσόν.

Τὸ μῆκος τοῦτο διέφερε ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν ποδῶν κατὰ διαφόρους πόλεις, περὶ ὧν ἀκόλουθως ἔσεται λόγος.

Ὁ καρ' ἡμῶν τεκτονικὸς πῆχυς ἔχει μῆκος 76 ἑκατοστὰ τοῦ μέτρου, δηλαδὴ ὅσον τὸ μῆκος τῆς βαρομετρικῆς στήλης ἐν παραλίᾳ. Ἀλλ' οἱ μηχανικοὶ ἡμῶν πρὸς εὐκαλίαν τῶν ὑπολογισμῶν ὀρίζουσι τὸν κανονικὸν πῆχυν εἰς 75 ἑκατοστὰ τοῦ μέτρου.

Περὶ δριμυτάτων χειμῶνων.

Γεγονὸς ἐκ πρώτης ὀφείας ἀξιοσημείωτον εἶναι ὅτι, κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Ῥωμαϊκῆς κυριαρχίας, ἡ Γαλλία καὶ ἐτι μᾶλλον ἡ Γερμανία, εἶχον γενικῶς χειμῶνας μακροὺς καὶ δριμεῖς, θέρη δὲ βραχεὰ καὶ ὑγρὰ. Ἀλλὰ τὰ ψύχη ἦσαν ἐπίσης δριμύ καὶ ἀλλαχοῦντι δὲ ἐξετείνοντο καὶ εἰς χώρας πολὺ μεσημβρινωτέρας. Οὕτω κατὰ τὸ 271 π. Χ. αἱ χιόνες ἦσαν τοσοῦτον θαφθεῖς εἰς Ῥώμην ὥστε ἡ ἀγορὰ ἔμεινε κεκαλυμμένη ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας.

Τῷ 240, μεγάλαι χιόνος ποσότητες ἔπεσαν ἐπίσης ἐν Ἰταλίᾳ καὶ Ἰσπανίᾳ.

Τῷ 66, τὸ στήμιον τῆς Ἀζηρικῆς θαλάσσης ἐπάγη εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ὥστε τὸ ἱππικὸν τῶν βαρβάρων, νικηθὲν ὑπὸ τῶν στρατευμάτων τοῦ Μιθριδάτου ἠδυνήθη ἐπ' αὐτοῦ νὰ καταφύγῃ.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ πρώτου αἰῶνος μ. Χ. σφοδρὰ ἐκ χιόνων καταγίγς συνέβη ἐν Ἑλλάδι καὶ κατακλύψῃ τὸν Παρνασσόν.

Τῷ 401 ὁ Βυζεινὸς Πόντος ἐπάγη σχεδὸν ἐξ ὁλοκλήρου τὸ αὐτὸ γεγονός· συνέβη καὶ κατὰ τὸ 762.

Τῷ 768 ὁ Βυζεινὸς καὶ ὁ Βυζεινὸς Πόντος ἐπάγησαν ἐξ ὁλοκλήρου.

Τῷ 821, πάντες οἱ μεγάλοι ποταμοὶ τῆς Γαλλίας καὶ Γερμανίας ἐπάγησαν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ὥστε ἐπὶ πλείονας τῶν τριῶν μηνῶν διήρχοντο αὐτοὺς δι' ἵππων καὶ ἄμαξων.

Τῷ 860, ἡ Ἀδριατικὴ πῆγνυται περὶ τῆς Βενετίας, τὰ δὲ τεχνάκη αὐτῆς διήρχοντο ἵπποις καὶ ἄμαξαι.

Τῷ 1074, φύχνησιγυρὰ ἐν Γαλλίᾳ καὶ πῆξις τῶν πλείστων αὐτῆς ποταμῶν.

Τῷ 1074, ἕτερος δριμύτερος χειμὼν, κατατρέψαι δένδρα καὶ ἀμπέλους.

Τῷ 1082, πῆξις τοῦ Πάδου (ποταμοῦ τῆς Ἰταλίας, καὶ διὰ βασις αὐτοῦ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν τοῦ Ἑρρίκου Δ'.

Τῷ 1149, ἀπόψυξις τῆς θαλάσσης ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τῆς Φλανδρίας μέχρις ἀποστάσεως τριῶν μιλίων ἀπὸ τῆς παραλλῆας.

Τῷ 1323, ἀπόψυξις τοῦ μεσημβρινοῦ μέρους τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης, ἐπὶ τῶν πηγῶν τῆς ὑποίας ἡδύνατό τις νὰ πορευθῇ εἰς φεῖπος ἀπὸ Κοπεγχάγης εἰς Λουβίκην καὶ Δαντζίκην.

Τὸ αὐτὸ φαινόμενον συνέβη τῷ 1333, 1349, 1299, 1402 καὶ 1407.

Τῷ 1408, χειμὼν ἐκ τῶν δριμυτέρων ἐν Παρισίοις. Αἱ ἄμαξαι διήρχοντο ἐπὶ τῶν πηγῶν τοῦ Σηκουάνα.

Τῷ 1457 ὁ Σηκουάνας καὶ πλείστοι ἄλλοι ποταμοὶ εἰς διαβάτοι δι' ἵππων καὶ ἄμαξων. Ἐπὶ δὲ τοῦ Δουνάβειος στρατοπέδου δολόκληρος στρατιά.

Τῷ 1493 καὶ τῷ 860, πῆξις τῶν τεχνάκων τῆς Βενετίας.

Τῷ 1503, πῆξις τοῦ Πάδου ἐπὶ τῶν πηγῶν τοῦ ὁποίου ἐπταθόμενον δολόκληρος ἡ στρατιά τοῦ Πάπα Γουλιέμου II.

Τῷ 1548, πάντες οἱ ποταμοὶ τῆς Γαλλίας πῆγνυται.

Στῷ 1595, ἡ θάλασσα πῆγνυται ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τῆς Μασσαλίας.

Τῷ 1608, φύχος δριμύτατος ἐν Ἀμβέρσῃ. Οἱ κάτοικοι ἐγείρονται σκηνὰς ἐπὶ τοῦ Ἰσκαῶτου.

1620, Μέρους τῆς Βαλτικῆς πῆγνυται. Οἱ πᾶγοι τῆς Ἀδριατικῆς κατακλείουσι τὸν Ἑνετικὸν στόλον.

1655, ἐν Οὐέτμαρ, ἐν τῷ Μακλεμβούρ-Σχουερὶν, ἡδύνατο νὰ εἶδῃ τις ἀφικνουμένας διὰ τῆς Βαλτικῆς ἄμαξας ποροτωμένας ἐζευγμένας διὰ τεσσάρων ἱππῶν καὶ διατρεχούσας πλείονα τῶν 40 χιλιομέτρων.

1683 Ἐν Λονδίνῳ ἐπὶ τῶν πηγῶν τοῦ Ταμέσεως ἀνεγείρουσιν

παμπήγματα, σχηματίζονται ἀγερὰ διαρκέσασα 45 ἡμέρας ἡ θάλασσα ἐπὶ τῶν ἀκτῶν Ἀγγλίας, Γαλλίας, Φλανδρίας, Ὀλλανδίας, πῆγνυται μέχρις ἀποστάσεως πολλῶν μιλίων.

1709, Χειμὼν δριμύτατος ἐξὸς μεγάλως ὑπέφερν ὅλην τὴν Ἰσπανίαν, Κατὰ δὲ τὸν Ἀπρίλιον ἡ Βαλτικὴ ἔμενεν ἐπὶ κεκαλυμμένη ἐκ τῶν πηγῶν.

1726, διήρχοντο δι' ἐλαθύρων ἀπὸ Κοπεγχάγης εἰς Σουηδίας, τὸ αὐτὸ συνέβη τῷ 1754, 1762, 1765 καὶ 1766.

1776. Οἱ οἶνοι ἀφεθέντες ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ Σηκουάνα, ἐν Παρισίοις, πῆγνυται καὶ θραύουσι τὰ περιέχοντα αὐτοὺς βυτία. Πρὸς τὸ τέλος τοῦ Ἰανουαρίου αἱ ἐκβολαὶ τοῦ ποταμοῦ πλείονος πλείον τῶν 8 χιλιομέτρων, εὗρισκονται κεκαλυμμένα ἐκ πηγῶν εἰς τρόπον ὥστε ἡ θάλασσα πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο εἶχε τὴν ὄψιν τῆς Βαλτικῆς. Ὁ ἐν λόγῳ χειμὼν ὑπῆρξεν ἐπίσης δριμύς ὡς ὁ τοῦ 1709, δριμύτερος ὅλων, 1783—1784, νέος μακρότατος χειμὼν ὡς τῷ 1728—1789, ἐν Μασσαλίᾳ αἱ ἀκταὶ κεκαλυμμένα διὰ πᾶγου.

Τῷ 1794—1795 τὸ θερμόμετρον κατέρχεται ἐν Γαλλίᾳ μέχρι τοῦ 230 ὑπὸ τὸ μηδέν.

Κατὰ τὸ ἔτος, 1812 καὶ ὃ ἐγένετο καὶ ἡ ἐν Μόσχᾳ κἀουδος τῆς Γαλλικῆς στρατίας, τὸ ψυχὸς ἐγένετο δριμύτατον τοσαύτον ὡς ὁ τοῦ Ναπολέοντα.

1829—1830. Ὁ δριμύτερος τοῦ αἰῶνος ἡ χιών ἐπιπτε ἐπὶ δύο μῆνας εἰς τὴν μεσημβρινὴν Γαλλίαν καὶ συνεσωρεύετο εἰς ὀγκώδη στρώματα. Ἐν Κορσικῇ, ἐν Πορτογαλίᾳ, καὶ Ἰταλίᾳ ἐπεσε χιών ὡσαύτως κατὰ μεγάλας ποσότητας, τὸν δὲ Ἰννον παγίντα διήρχοντο ἐπὶ ἄμαξων.

1854—1855 καὶ 1855—1856, χειμῶνες ἐπίσης ἀξιοσημεῖοι καὶ ὁ τοῦ 1870—1871.

1874—1875 καὶ 1875—1876, ἕτεροι χειμῶνες ἐπίσης δριμύς.

1878—1879, ἐπὶ ἐξήκοντα-ὀκτὼ ἡμέρας πᾶγοι ἐν Γαλλίᾳ καὶ ὑπέρογκος πτώσις χιόνος.

1879—1880, φύχνη δριμύτατα. Ἐν Παρισίοις ἡ πῆξις τῶν ὑδάτων ἤρξατο ἀπὸ τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου, καὶ διήρκεσε μέχρι τοῦ Ἰανουαρίου. Τὸ θερμόμετρον εἰς τὸν μετεωρολογικὸν σταθμὸν τοῦ Σαιν-Μώρ κατήλθεν μέχρι τοῦ 250, ὁ ὑπὸ τὸ μηδέν τέλος δὲ ἐρχεται ὁ τελευταῖος χειμὼν.

Βεβαίως, οὐδὲν θὰ ἡδύνατό τις νὰ ἐξάξῃ συμπέρασμα ἐκ τοῦ χρονολογικοῦ τούτου πίνατος ἐν ᾧ ἀναφέρεται μέρος μόνον

τῶν κυριωτέρων χειμῶνων τῶν ὑπὸ τοῦ Ἀραγῶ αναφερομένων. Ἐν ταύταις τοῦτο μόνον δύναται τις νὰ συμπεράνῃ ἐκ τῆς χρονολογικῆς ταύτης σειρᾶς ὅτι κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς καθ' ἡμᾶς χρονολογίας πρὸ αὐτῆς (π. Χ.) καὶ μετ' αὐτὴν ἡ Γαλλία καὶ ἡ Γερμανία ἦσαν ἀναμφοσβητικῶς ψυχρότεροι ἢ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν, ὅτι θερμοκρασίαι λίαν χαμηλαὶ ἐπύλλυντο τότε ἐν ταῖς χώραις, αἱ ὁποῖαι ὕστερον δὲν ὑπέφερον πλέον ἐξ αὐτῶν, ὅτι οἱ ἔκταντοι χειμῶνες ἐλειψάν ἐπὶ διακόσια περίπου ἔτη, ἀπὸ τοῦ 1140 μέχρι τοῦ 1323 καὶ τέλος ὅτι ἐπολλαπλασιάσθησαν πρὸ πάντων ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ 18ου αἰῶνος.

Ἀρχὴ τῆς εἰδωλολατρείας.

Ἡ θεὰ τῶν οὐρανίων σωμάτων καὶ ἰδίως τῆς Σελήνης καὶ τοῦ Ἥλιου, ἡ ὡραιότης τῆς ποικιλίας τοῦ Ὀὐρανοῦ ἐκ τῆς τάξεως καὶ λάμψεως τῶν ἀστέρων ἐρείλιχυσεν ἀνέκαθεν τὴν περιέργειαν, τὴν προσοχὴν καὶ τὴν θαυμασμὴν τῶν ἀνθρώπων, ὁ ὅποιος ἀνεγνώριζε τσαυτὰς εὐεργεσίας εἰς τὴν γῆν καὶ τσαυτὰς ἐνόητε βλάβας, ὡς ἐκ τῆς διαφόρου θέσεως τῶν σωμάτων τούτων ἐπὶ τοῦ ὀρίζοντος, ὡς ἐκ τῆς καταστάσεως τῆς ἀτμοσφαιρας.

Πρὶν ὁ ἄνθρωπος ἀναπτύξῃ πολλὸν τὸ λογικὸν τὸν ὀπλίσθη τὴν Ἥλιον καὶ τὴν Σελήνην ὡς θεοὺς, αἵτινες ἐπιβλέπουν τοὺς ἀνθρώπους.

Ὅλα τὰ ἀρχαῖα ἔθνη εἶχον τὴν πηγὴν τῆς εἰδωλολατρείας τῶν ἐκ τῆς θρησκείας τῶν οὐρανίων σωμάτων. Τὰ ἔθνη τὰ ὅποια πρῶτα ἐμόρφωσαν θρησκείαν εἰσὶν οἱ Φοίνικες καὶ οἱ Αἰγύπτιοι· οὗτοι ἐκάλουν τὸν μὲν Ἥλιον ὡς θεόν· Ὀσίρον, τὴν δὲ Σελήνην Ἴσιν. Ἐκ τῶν τόπων τούτων ἐνθεν ἐδιδάχθη ὁ πολιτισμὸς ἐδιδάχθη καὶ ἡ τοιαύτη θρησκεία διαδοθεῖσα εἰς τὴν Ἀνατολὴν, εἰς τοὺς Χαλδαίους καὶ τὴν μικρὰν Ἀσίαν, εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἐντέθεν εἰς τὴν Δύσιν.

Τὰ οὐράνια σώματα ὄντα τὰ ἀντικείμενα τῆς λατρείας τῶν ἐξ ὧν ὑπῆρχε ἡ εὐτυχία ἢ ἡ δυστυχία τῶν ἀνθρώπων ἐρείλιχυν τὴν προσοχὴν καὶ παρατήρησιν ὅλων τῶν ἀνθρώπων εἰς τὰς διαφόρους κινήσεις τῶν, καὶ τινες οὕσαι κανονικαὶ ἐπέφερον πάντοτε αὐτὰ ἀποτελέσματα ἐκ τῆς φυσικῆς ἐπιρροῆς τῶν ἐπὶ τῆς γῆς κατὰ τὴν πρῶτα γῆν τοῦ ἀληθοῦς Θεοῦ, ποιητοῦ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς καὶ πᾶσιν ὄντων καὶ ἀράων.

Ἐκ τῆς τοιαύτης λοιπὸν θρησκευτικῆς παρατηρήσεως ἀνεκαλύφθησαν πολλοὶ κανόνες τῆς ἐπιρροῆς τῶν οὐρανίων σωμάτων ἐπὶ τῆς Γῆς. Ἀλλὰ αἱ τοιαῦται παρατηρήσεις δὲν ἐγένοντο ὑπὸ παντός ἀνθρώπου· διότι δέονται καὶ κρίσεως μεγάλης καὶ ἐμπειρίας πολλῆς. Εἰς τὴν Αἰγύπτου, ἐνθα, ὡς εἶπον, ἐμόρφωθη τὸ πρῶτον ἡ τοιαύτη θρησκεία, αἱ τοιαῦται σπουδαὶ ἐγένοντο ὑπὸ τῶν Μάγων.

Οἱ Μάγοι δὲν ἦσαν ὡς ἡμεῖς νῦν τοὺς ἐνοῦμεν, ἀλλὰ ἡ σπουδαία τάξις ἦτοι οἱ πεπαιδευμένοι καὶ σοφοὶ μεταξὺ τοῦ ὄχλου. Εἰς ὅλα τὰ ἔθνη πάντοτε ὑπάρχουσι δύο τάξεις ἀνθρώπων σπουδαῖοι καὶ φαῦλοι, τοὺς σπουδαίους ἐκάλουν οἱ Αἰγύπτιοι Μάγους· οἱ Ἰνδοὶ Γυμνοσοφιστάς, Ἕλληνες Φιλοσόφους, οἱ νεώτεροι πεπαιδευμένους.

Οἱ Μάγοι λοιπὸν τῆς Αἰγύπτου ἐμόρφωσαν τὸν λαόν, καὶ τὸν ἐδίδασκον τὴν θρησκείαν καὶ ὅ,τι συντελεῖ εἰς τὴν πρόοδόν του· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ λαὸς πώποτε δὲν δύναται ν' ἀντιληφθῇ φιλοσοφίαν, καὶ καὶ σταθερὰς ἰδέας, ἀλλὰ πράγματα, προσβάλλοντα τὰς αἰσθήσεις του, παρίστατον τὰς διαφόρους ἐνεργείας τοῦ Ἥλιου καὶ τῆς Σελήνης ἐπὶ τῆς Γῆς διὰ διαφόρων ζώων καὶ ἄλλων πραγμάτων, τὰ ὅποια σχέσιν ἔχουν μὲ ταῦτα· καὶ οὕτω εἶχον τὴν κοινὴν εἰδωλολατρείαν τῆς ἀληθοῦς θρησκείας, αἱ μάγοι καὶ ὅλοι οἱ ἀρχαῖοι πεπαιδευμένοι ἐγνώριζον καὶ τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐπιρροῆς τῶν οὐρανίων σωμάτων εἶχον ὡς μέσα καταπληκτικὰ εἰς τὸν λαόν· οὕτω οἱ μάγοι μελετήσαντες καλῶς τὰς οὐρανίους κινήσεις ἐπρόλεγον εἰς τὸν λαόν, τὰ μέλλοντα ἀτμοσφαιρικὰ συμβάντα, καὶ φαινόμενα οὐράνια, οἷον τὰς ἐκλείψεις. Ὁ δὲ λαὸς ἀπεδέχετο καὶ ἐπείθετο εἰς τὰ λεγόμενα, καὶ ἐνταῦθα ἐπῆλθε δεισιδαιμονία, ἐκ τῆς ὁποίας παράγονται ἡ μαγία ἡ μαντεία, ἡ οἰωνοσκοπία, ἡ οὐρανομετεωρολογία, ἡ γαστήρ, κλπ. τούτων πλείστα εἰσέτι διατηροῦνται εἰς ὅλους τοὺς λαοὺς τριμήρια τῆς ἀρχαίας καταγωγῆς τῶν. Οἱ παλαιοὶ ὅμως ἔχοντες τὴν εἰδωλολατρείαν, ἥτις, ὡς εἶπον, παράγεται ἐκ τῆς Αἰγυπτιακῆς πρώτης θρησκείας τῆς τῶν οὐρανίων σωμάτων, ἦσαν κατακυριευμένοι ἀπὸ ἐπὶ μεγαλειτέρας δεισιδαιμονίας, καὶ τοσοῦτον ὥστε πολλὰς αἰτίαι ἐγένοντο ὀλοκλήρου καταγραφῆς μυριάδων ἀνθρώπων, διὰ φαινόμενον οὐράνιον, τὸ ὅποιον εἶνε φυσικόν.

Ἐκ τῆς τοιαύτης δεισιδαιμονίας, πανσελήνου οὐσης, οἱ Σπαρτιάται δὲν ἐξεστράτευσαν διὰ τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχην ἐκ ταύτης

καὶ ὁ Νικίας ἐν Συρακούσαις κακῶς ἐπολέμησεν καὶ ἀπολλομένησαν 40 χιλιάδες Ἀθηναῖοι.

Οἱ πλωτοὶ καὶ οἱ κήποι τῶν Κινέζων.

Ξένος τις περιγράφει τοὺς πλωτοὺς κήπους, οὓς εἶδεν ἐν Κίνῃ.

Κατὰ τὸν Ἀπρίλιον μῆνα ὁ χωρικός κατασκευάζει σχεδίαν τετράγωνον τριῶν ἕως τεσσάρων μέτρων, ἀπὸ καλάμου. Ὁ πλωτὴς εἰς αὐτὴν στρώνει ὀλίγα ἄχυρα, καὶ ἐπ' αὐτοῦ στρώμα ἐκ πηλοῦ ἀπὸ τὸν πυθμένα τῆς λίμνης ἢ τοῦ ποταμοῦ. Εἰς τοῦτον τὸν πηλὸν σπείρεται καὶ ὁ σπέρσις. Ἐπειτα δένει τὴν σχεδίαν εἰς ἕνα στύλον ἐντὸς τοῦ ὕδατος καὶ ὁ μικρὸς οὗτος κήπος δὲν χρειάζεται πλέον καλλιέργειαν. Ἐὰν ἄχυρα καὶ ὁ πηλὸς μετ' ὀλίγον ἀνέλθουν, αἱ δὲ ρίζαι τρέφονται ἐκ μόνου τοῦ ὕδατος, μετὰ δὲ εἴκοσι ἡμέρας ἡ σχεδία εἶναι κατὰφυτος. Πολλὰ μέρη τῆς Κίνας βαλτάδων καλλιεργῶνται πολὺ ἀποτελεσματικῶς κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον. Ἐκτὸς τῶν λαγαροκηπίων τούτων ὑπάρχουν καὶ πλωτοὶ ἄγροὶ διὰ βοῦζαν. Συνάπτουν κυλλὰς τοιαύτας σχεδίας καὶ τὰς στρώνουν μετ' ἀγροῦχορτα καὶ πηλόν, ὡς ἀνωτέρω, ἔπειτα δὲ σπείρεται ἡ βοῦζα, ἥτις αὐξάνει καὶ ὠριμάζει ἐντὸς 60 ἢ 70 ἡμερῶν, ἀντὶ τῶν συνήθων 100 ἡμερῶν. Οἱ πλωτοὶ οὗτοι ἄγροὶ πολλὰκις ἐσάσαν τῶς κατοίκους ἀπὸ λιμῶν, προξενηθέντα εἴτε ἀπὸ ἀνομβρίαν ἢ εἴτε ἀπὸ πλημμύρας. Διότι ὅταν μὲν οἱ ἄλλοι ἄγροὶ εἶναι πλημμυρισμένοι καὶ σήπεται ἡ σπορά, αὐτοὶ οἱ πλωτοὶ ἐπιπλέουν καὶ εὐδακμονοῦν. ὅταν δὲ ἐκτακτὸς ἀνομβρία ξηραίνῃ τὰς γαίας, αὐτοὶ, ἐπεὶ δὲ εἶναι εἰς τὰς λίμνας καὶ τοὺς ποταμούς, δὲν παθαίνουν τίποτε.

Πρῶτον γὰρ ἀνάπτῃς λύχνον εἰς τοὺς ζῶντας.

Καὶ ἔπειτα εἰς τοὺς νεκρούς.

Οἱ νεκροὶ φονεύουσι τοὺς ζῶντας.

Οἱ ζῶντες δὲν φονεύουσι τοὺς νεκρούς.